853/10

Den 18. oktober 2010 blev i sag nr. 77.473:

xxxxxx xxxxxx
xxxxxxx x
xxxx xxxxxxxxxxx

mod

Nordea Pension
Klausdalsbrovej 615
2750 Ballerup

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der har livsforsikring i Nordea Pension, klager ved sin advokat over, at selskabet ikke anser hans erhvervsevne for nedsat med mindst 2/3.

Selskabet har anerkendt at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen, men ikke med mindst 2/3.

Forsikringen giver ret til præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension, hvis forsikredes erhvervsevne nedsættes til 1/3 eller mindre af den fulde erhvervsevne. Nedsættes erhvervsevnen til mellem halvdelen og 1/3, har forsikrede ret til halv udbetaling af invalidepension.

Klageren har tidligere indbragt klage over nærværende livsforsikring, men nævnet fandt ved kendelse nr. 64.256 af 2/5 2005, at den generelle erhvervsevne ikke var nedsat med mindst halvdelen efter 1/5 2004.

Den 7/10 2008 modtog selskabet anmodning fra klagerens advokat om genoptagelse af sagen. Advokaten oplyste i skrivelsen, at klageren nu var færdig med sin kandidat- uddannelse i historie og var i kontakt med kommunen med henblik på udarbejdelse af ressourceprofil, da det ikke var muligt for klageren at tiltræde et fuldtidsarbejde.

Selskabet indhentede på denne baggrund en erklæring og en lægeattest til brug for sagens behandling. Af lægeattesten fremgår, at klageren, der er født i 1969, lider af følger efter en blodprop i hjertet i 2003 og ikke længere kan klare fysisk belastende opgaver. Klageren har desuden udviklet forstadie til sukkersyge. Klagerens egen læge vurderede i attesten, at klageren ville kunne arbejde 20 timer om ugen.

Desuden blev der på selskabets foranledning udarbejdet en speciallægeerklæring af overlæge fra kardiologisk Laboratorium. Af erklæringen dateret den 14/3 2009 fremgår bl.a.:

"**NUVÆRENDE HJERTEMÆSSIGT**
Pt. har færdiggjort sit historiestudie på Universitetet og arbejder aktuelt i flexjob i … med ca. 15 timers ugentligt arbejde. Kan klare dette men har fortsat ved både fysisk og psykisk aktivitet brystsmerter, hvor der er god effekt af NTG.
Trættes også betydeligt lettere i forb. med brystsmertetilfældene.
Er blevet tilbudt PhD studie efterfølgende pga. særdeles flot eksamensresultat men har ikke ressourcer til at gennemføre dette studie. Først og fremmest pga. smerterne og trætbarheden.
…
MEDICIN
Tabl. Magnyl 75 mg x 1.
Tabl. Selozok 100 mg x 1.
Tabl. Tindur 120 mg x 1.
Tabl. Angicor 10 mg x 2.
Tabl. Coversyl comb. 4/1,25 x 1.
Tabl. Amlodipin 10 mg.
Tabl. Simvastatin 40 mg x 1.

OBJEKTIVT
Vågen og klar, helt upåvirket.
BT 130/85 puls 76
Hjerte- og lungestetoskopi: Normale.
Benene er slanke uden væskeophobning.
Ekg viser sinusrytme med Q tak sv.t. tidl. bagvægsinfarkt.
…
SAMLET VURDERING
Pt. har med sikkerhed iskæmisk hjertesygdom og har også rest stenoser sv.t. 2 spinkle marginalgrene.
Disse kan ikke beh. yderligere med PCI pga. for spinkle forhold.
Bypassoperation er heller ikke en mulighed.
Pt. er derfor gradvist øget i medicinsk beh. og er nu ret massivt beh..
Har på denne kombinationsterapi en tålelig tilværelse med mulighed for arbejde ca. 15 timer ugentligt.
Det vurderes, at der er god overensstemmelse mellem pt.s subjektive klager og de objektive fund. Der er ikke mulighed for yderligere terapi eller udredning mhp. evt. ændrede erhvervsmuligheder. Tilstanden er stabil, og prognosen er god hvad angår livslængde.

> Vil blive fulgt fortsat i Kardiologisk Laboratorium, … Sygehus, idet der ved yderligere forværring af brystsmerterne vil være indikation for fornyet KAG."

Selskabet indhentede herudover akterne i klagerens sag hos kommunen. Af den generelle helbredsattest dateret den 6/4 2009 hedder det bl.a.:

> "Patientens hovedklage er træthed, både fysisk og psykisk, og han har behov for middagssøvn dagligt samt hvile flere gange i løbet af dagen. Har hyppigt hjertekramper med effekt af Nitroglycerin. Når han har været i gang med noget i nogle timer, selv ved lav intensitet, føler han sig udtrættet.
> Han er set flere gange i praksis akut, hvor han har haft ondt med hjertekramper.
> Vi drøfter den psykiske eftervirkning af at have en alvorlig hjertesygdom med alle de fysiske begrænsninger, der er i det. Det er svært at måtte sige fra til mange ting, også i forbindelse med børnene, da han jo ser stor og stærk ud, men ikke fysisk kan belaste sig. Det skyldes til dels hjertelidelsen, men også behandlingen af den med betablokker.
> I øjeblikket føler han sig meget stresset og belastet af det fremtidige forsørgelsesgrundlag og afklaringen omkring det. De 15 timers ugentlige arbejde, som han er sat til nu, giver udtalt træthed, og de fleste dage må han sove direkte efterfølgende. Jeg henviser endvidere til speciallægeerklæringen. Han går også til årlig kontrol i lægehuset, hvor vi bl.a. følger hans blodsukker, der har ligget i overkanten.
> Har for nyligt haft et ret udbredt eksem, der behandles ved hudlæge med god effekt.
> Blev kasseret som soldat, da han har en ryglidelse, mb. Scheuermann, der tidligere har givet symptomer ved belastning, men så meget belaster han sig ikke nu, at han har problemer med ryggen."

Af akterne fremgår endvidere, at klageren blev arbejdsprøvet på et museum og efterfølgende blev bevilget fleksjob på det pågældende museum.

Ved klagerens egen evaluering af arbejdsprøvningen har klageren bl.a. anført:

> "Arbejdsperioden/virksomhedspraktikken har fundet sted i perioden fra den 15. december 2008 til 15. marts 2009. Praktikken har været anlagt så varieret, som det har været muligt i forhold til min akademiske uddannelse, mit helbred og virksomhedens/museets behov.
> …
> Arbejdsopgavernes tilrettelæggelse har været af en sådan beskaffenhed, som man vil kunne forvente de ville forekomme i en akademisk stilling, ved en eventuel ansættelse under … Museum/National Museet. Den daglige arbejdstid har ligeledes været tilrettelagt realistisk og skiftende, som det vil forekomme ved en eventuel ansættelse i fleksjob.
> …
> <u>Hvor mange og hvor lange pauser holder du pr. dag?</u>
>
> Som det fremgår af vedlagte arbejdsskema, er der tale om ca. tre større pauser på en arbejdsdag. Spørgsmålet om antal pauser kan dog ikke besvares entydigt, da jobbet i mange henseender involverer analyser af forskellige årsagssammenhænge, problemstillinger og forskning. Antallet af de påkrævede pauser stiger for mit vedkommende proportionalt med den enkelte problemstillings kompleksitet. Da arkivmaterialet/litteratur i høj grad præges af, at det ofte er affattet på tysk eller engelsk, vil det ofte også forstærke behovet for pauser for undertegnede. Jeg vil ikke være i stand til at hæve arbejdsintensiteten yderligere uden, at det

> vil påvirke mit helbred (hjertekrampe/træthed/koncentrationsbesvær), min almene trivsel, min deltagelse i de familiemæssige forpligtigelser i en negativ retning, etc.
> …
> Er der dage, hvor du er gået hjem før den aftalte tid, i givet fald hvor ofte er du gået hjem før tid?
>
> Der har ikke været dage, hvor arbejdspladsen er forladt før tid. Dog har der været dage, hvor jeg ved hjemmearbejde ikke har kunnet være så effektiv som ønsket (se skema, mandag den 16. februar og mandag den 2. marts). Det skyldes dårlig nattesøvn, hjertekrampe, træthed og at ressourcerne skal mobiliseres til mødedagene på museet. I takt med anstrengelserne på jobbet/intensiteten opbruges mine fysiske kræfter hurtigere."

I bevillingen af løntilskud til fleksjobbet underskrevet af klagerens arbejdsgiver den 19/5 2009 er anført, at den ugentlige arbejdstid udgør 15 timer og at løntilskuddet udgør 2/3. Som skånebehov er anført: nedsat tid, ingen tunge løft, skub eller træk og at klageren skal have mulighed for selv at sige fra.

På baggrund af de indhentede oplysninger vurderede selskabet, at klagerens erhvervsevne var nedsat med halvdelen af den fulde erhvervsevne. Selskabet meddelte herefter klageren i skrivelse af 26/6 2009, at han havde ret til præmiefritagelse og udbetaling af halv invalidepension fra karensperiodens udløb den 1/3 2009 og længst til den 1/7 2026, hvor forsikringen udløber.

Klageren var ikke tilfreds med selskabets vurdering af sin erhvervsevne, men indvendinger fra klagerens advokat resulterede ikke i en ændring af afgørelsen, hvorfor sagen er blevet indbragt for Ankenævnet for Forsikringen.

I skrivelse af 15/12 2009 har klagerens advokat over for nævnet gjort gældende:

> "Jeg er af den opfattelse, at der ikke er nogen tvivl om, at min klients erhvervsevne er nedsat med 2/3, hvorfor han er berettiget til udbetaling af fuld invalidepension. Som det fremgår af skrivelserne, har min klient alene 15 timer i sit fleksjob, fordi han på grund af finanskrisen er bange for at miste fleksjobbet helt, såfremt han kun officielt kan klare 12 timer.
>
> Det skal dog oplyses, at min klient dagligt er nødsaget til at tage en lur på 1- 1½ time bare for at restituere nogenlunde efter en arbejdsdag."

Selskabet har i svarskrivelse af 18/1 2010 til nævnet anført:

> "Til klagen skal vi anføre, at vi fastholder vores afgørelse.

Forsikrede lider af iskæmisk hjertesygom og er massivt medicineret. Lidelsen medfører brystsmerter og trætbarhed og gør det vanskeligt for forsikrede at klare fysisk belastende arbejde.

Det fremgår af speciallægeerklæringen (bilag …), at der ikke er yderligere behandlingsmuligheder, der kan ændre forsikredes funktionsniveau. Med den medicinske behandling har forsikrede en tålelig tilværelse med mulighed for at arbejde ca. 15 timer om ugen. Ekkografi og objektiv undersøgelse har vist normale forhold.

Der er ikke dokumenteret større forandringer i forsikredes tilstand siden Ankenævnets kendelse i maj 2005 jf. bilag ... Forsikrede har gået til løbende kontroller på … Sygehus på grund af vedvarende brystsmerter. Undersøgelser som ekkografi, arbejds-ekg og KAG har dog vist normale forhold, og myokardieskintigrafi har været uden tegn på recidiv af angina. Der er justeret i forsikredes medicin på grund af forsikredes klager over vedvarende brystsmerter.

På baggrund af de helbredsmæssige oplysninger i sagen er det vores vurdering, at forsikredes iskæmiske hjertesygdom begrænser hans funktionsniveau, især i fysisk belastende arbejde. Men vi vurderer ikke, at der er lægelig dokumentation for, at forsikredes generelle erhvervsevne i ikke fysisk belastende erhverv er nedsat med mindst 2/3.

Vi vurderer, at den generelle erhvervsevne er nedsat med omkring halvdelen, og vi har derfor bevilget præmiefritagelse og halv udbetaling af invalidepension. Vi vurderer, at forsikredes tilstand er forenelig med et ikke fysisk belastende arbejde med en indsats på mere end 1/3 af normal arbejdstid.

Kommunen har efter et arbejdsprøvningsforløb på … Museum tilkendt forsikrede fleksjob med 15 timer om ugen som museumsinspektør med skånehensyn i form af nedsat arbejdstid og ingen tunge løft, skub eller træk. Afprøvningen har vist, at forsikrede klarede mange forskellige opgaver, men hvis han blev stillet overfor mere krævende fysiske opgaver, blev han hurtig stakåndet. Det vurderedes, at han arbejdede omtrent 15 timer om ugen i arbejdet på museet.

Forsikrede beskriver selv afprøvningen på museet som et arbejde med varierende opgaver tilpasset efter hans akademiske uddannelse, hans helbred og museets behov. Forsikrede beskriver dog, at hans behov for pauser i løbet af en arbejdsdag afhænger af arbejdets art, da hans behov for pauser stiger proportionalt med den enkelte problemstillings kompleksitet. Da arkivmateriale/litteratur ofte er på tysk eller engelsk, forstærker det behovet for pauser. Der er dog ikke forsøgt afprøvning i arbejde med mindre komplekse problemstillinger.

Forsikredes advokat lægger i brevet til Ankenævnet vægt på timetallet i fleksjobbet. Forsikrede arbejder 15 timer om ugen i fleksjobbet, men advokaten oplyser, at det snarere er 12 timer om ugen. Men forsikrede er bange for at blive fyret, hvis han går ned på 12 timer om ugen. Derfor mener advokaten, at erhvervsevnen er nedsat med 2/3.

Vi gør opmærksom på, at løntilskud og antal timer i fleksjobbet er fastsat ud fra arbejdsevnen i den konkrete funktion og ikke alene ud fra de helbredsmæssige forhold. Størrelsen af tilskuddet og antal timer kan derfor ikke sidestilles med vores vurdering af erhvervsevnen. Vi kan i øvrigt henvise til Østre Landsrets dom fra den 7. oktober 2005 i sagen B-793-04-SK, hvor konklusionen er, at kommunens vurdering af arbejdsevnen hverken beviser eller i sig selv skaber formodning omkring størrelsen af erhvervsevnen.

Vi mener, at det er værd at bemærke, at forsikrede har klaret en 5-årig kandidatuddannelse i historie på universitet og har fået flotte karakterer. Forsikrede har klaret uddannelsen så godt, at han er blevet opfordret til at fortsætte med en overbygning. Dette vurderer vi viser, at forsikrede har en vis erhvervsevne, som understøtter, at hans tilstand ikke er forenelig med en nedsættelse på mindst 2/3 af den fulde erhvervsevne.

Vi fastholder således, at forsikrede har ret til præmiefritagelse og halv udbetaling af invalidepension, men at han ikke har ret til hel udbetaling af invalidepension."

Selskabets skrivelse har givet klagerens advokat anledning til i skrivelse af 16/2 2010 at fremkomme med følgende bemærkninger:

"Såfremt Nordea Liv og Pension ved fastsættelsen af min klients tab af erhvervsevne ikke mener, at tilkendelse af fleksjob på 15 timer er afgørende, anmodes man om at redegøre for, hvad der i så fald er afgørende.

For så vidt angår Nordea Liv og Pensions bemærkninger om, at min klient har klaret en 5-årig kandidatuddannelse på universitetet, så stiller jeg mig noget uforstående overfor sammenhængen i forhold til nærværende klage.

Det er i den forbindelse afgørende at bemærke sig, at min klient tog denne uddannelse under et af kommunen tilkendt revalideringsforløb, under hvilket forløb Nordea Liv og Pension ophørte med at udbetale invalidepension og bidragsfritagelsen ophørte.
…
Under revalideringsforløbet har min klient ikke modtaget udbetaling af invalidepension under henvisning til, at han var under revalidering.
I og med der var tale om en udredning af min klient, er jeg af den opfattelse, at han også under revalideringen var berettiget til at modtaget invalidepension og præmiefritagelse, hvorfor jeg ligeledes skal anmode Ankenævnet for Forsikring om at behandle dette spørgsmål.

Såfremt ovennævnte giver anledning til spørgsmål, er nævnet velkommen til at kontakte undertegnede."

Her over for har selskabet i skrivelse af 9/3 2010 til nævnet anført:

"Vores vurdering er foretaget på grundlag af alle de oplysninger, som vi har modtaget både fra læger, speciallæger og jobcenter. Vi har især lagt vægt på den speciallægeerklæring fra overlæge F.D., som advokaten henviser til. Speciallægeerklæringen er tidligere fremsendt fra os som bilag ...

Vurderingen er foretaget i henhold til forsikringsbetingelserne, og ikke efter de kommunale regler om fleksjob. Det er således derfor ikke timetallet i fleksjobbet, som er afgørende for erhvervsevnen i forsikringsregi.

Vi vurderer, at forsikredes generelle erhvervsevne er nedsat med ½ i et ikke fysisk belastende arbejde. Der er ikke dokumentation for, at den er nedsat med 2/3 af den fulde erhvervsevne.

Der kan kun ydes præmiefritagelse og udbetales invalidepension under revalidering i særlige tilfælde, hvis forsikrede rent helbredsmæssigt opfylder betingelserne. En langvarig universi-

tetsuddannelse giver ikke i sig selv ret til ydelser fra forsikringen. Vi henviser igen til Ankenævnets afgørelse den 2. maj 2005.

Vi fastholder, at forsikrede har ret til præmiefritagelse og udbetaling af ½ invalidepension fra 1. marts 2009, og at erhvervsevnen ikke har været nedsat i tilstrækkelig grad under revalideringsforløbet fra 2004 - 2009."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**22. Tab af erhvervsevne og præmiefritagelse**
Ret til fuld ydelse ved tab af erhvervsevne eller præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne.

En sådan nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når den forsikrede efter selskabets skøn ikke længere er i stand til - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse - at tjene mere end en tredjedel af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Bedømmelsen sker på grundlag af en helbredsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand og tidligere beskæftigelse.

Er erhvervsevnen på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsat til halvdelen, udbetales halv ydelse ved tab af erhvervsevne, hvis dette fremgår af forsikringsoversigten. Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres med halv præmiebetaling.

Ved tilkendelse af præmiefritagelse pristalsreguleres præmien i 3 år, hvis der er aftalt præmieregulering for forsikringen.

23. Udbetaling ved tab af erhvervsevne og præmiefritagelse
Udbetaling af ydelser ved tab af erhvervsevne eller ydelse af præmiefritagelse træder i kraft den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen har varet uafbrudt i 3 måneder."

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagen, herunder oplysningerne om klagerens fleksjob samt de lægelige oplysninger, finder nævnet ikke anledning til at kritisere selskabets afgørelse. Også efter nævnets bedømmelse findes klagerens generelle erhvervsevne nedsat med mindst halvdelen fra 1/3 2009, mens det ikke er godtgjort, at den er nedsat med 2/3.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Marianne Højgaard Pedersen
formand